

Voordracht voor de raadsvergadering van < Datum in te vullen door griffie >

Portefeuille < Vul de portefeuille in >
Agendapunt < In te vullen door griffie >
Datum van indiening < In te vullen door griffie >

Onderwerp

Instemmen met het gewijzigde initiatiefvoorstel Oekraïne van de leden Hofland, voormalig lid Nadif en Broersen.

De gemeenteraad van Amsterdam besluit

Gelet op de bestuurlijke reactie van het college van burgemeester en wethouders

in te stemmen met het initiatiefvoorstel van de leden Hofland, voormalig lid Nadif en Broersen getiteld Oekraïne, met als beslispunten:

1. In te stemmen met genoemd initiatiefvoorstel;
2. het college van burgemeester en wethouders te verzoeken:
 1. De totstandkoming van een Oekraïnehuis in Amsterdam mogelijk te maken, door in overleg te treden met het Ministerie van Justitie en Veiligheid over de mogelijkheden van beschikbare rijksmiddelen en, indien deze route passend blijkt, hiervoor namens de gemeente een aanvraag in te dienen en de uitvoering onder te brengen bij een maatschappelijke partner;
 2. Het Oekraïnehuis in te zetten als platform voor ontmoeting, kennisuitwisseling en samenwerking tussen de Oekraïense gemeenschap, Amsterdamse maatschappelijke organisaties, kennisinstellingen, ondernemers en vrijwilligersinitiatieven;
 3. Te onderzoeken hoe het Oekraïnehuis een verbindende rol kan vervullen bij het ondersteunen van Oekraïense projecten en bestaande Amsterdamse initiatieven beter met elkaar kan verbinden.

Wettelijke grondslag

Artikel 147a, lid 1 Gemeentewet

Onderbouwing besluit

De oorlog in Oekraïne duurt inmiddels ruim vier jaar voort. Rusland blijft druk uitoefenen langs het front en zet de uitputtingsslag voort, erop hopen dat de internationale steun voor Oekraïne zal afbrokkelen en dat de voorraden opraken. Mede door de tekorten aan munitie en mensen bij het Oekraïense leger.

De volledige invasie van Oekraïne vond ruim vier jaar geleden plaats, maar Oekraïne strijdt al sinds 2014 voor haar vrijheid en de vrijheid van Europa. Deze strijd gaat gepaard met onbevattelijk leed. Tienduizenden mensen zijn omgekomen en honderdduizenden mensen raakten gewond sinds het uitbreken van de grootschalige oorlog. Duizenden mannen riskeren en geven elke dag hun leven aan het front. Aan de oostkant van het Europese continent geven mensen hun leven voor vrijheid.

Ondanks de opmars van Rusland is een grote doorbraak nog steeds uitgebleven en dat is onder andere te danken aan de steun van de internationale gemeenschap. De militaire bevoorrading van voormalig president Biden en de financiële, militaire en morele steun van Europese landen geven Oekraïne de mogelijkheid om Rusland tegen te houden.

Deze steun en solidariteit staan echter op losse schroeven. De internationale politieke verhoudingen zijn de afgelopen periode ingrijpend veranderd. De koers van de Verenigde Staten is minder voorspelbaar geworden en de bereidheid om Oekraïne langdurig te blijven steunen kan niet langer als vanzelfsprekend worden beschouwd. Een afname van deze steun zou betekenen dat de tekorten van Oekraïne toenemen, Rusland nog meer grondgebied inneemt, dat er nog meer doden vallen en dat oorlogsmisdaden verder toenemen.

Ook de gevolgen voor de rest van Europa zijn groot. De grootschalige invasie van 2022 was een schending van de rechten van een soeverein, democratisch en Europees land, maar ook een wake-up call voor andere Europese landen. Deze oorlog is van ons allemaal en Oekraïne vecht die uit. Zij staan op de frontlinie om de grens tussen dictatuur en democratie te beschermen. Die frontlinie garandeert ook onze vrijheid en vrede. Solidariteit en steun zijn daarom essentieel.

Wij zijn in juni 2024 afgereisd naar Lviv, om in gesprek te gaan met Oekraïners. Het was een ingrijpende ervaring, die duidelijk maakte hoe groot en veelomvattend de impact van de oorlog is, ook ver weg van het front. In steden zoals Lviv is er een tekort aan alles wat een stad normaal maakt. Het openbaar vervoer is ontregeld want materieel gaat naar het front. Scholen, winkels en restaurants gebruiken generatoren omdat het energienetwerk en de gasinfrastructuur beschadigd zijn. Ziekenhuizen hebben binnen een paar maanden expertise moeten opbouwen op het maken van protheses en het behandelen van trauma's vanwege de hoeveelheid mensen die gewond zijn geraakt.

Naast de praktische uitdagingen is er ook de emotionele belasting van de oorlog. Afscheid moeten nemen van geliefden, het dagelijkse luchtalarm, niet wetende of men zelf ook naar het front moet en schuldgevoel om niet zelf aan het front te staan. Dit is de realiteit voor Oekraïners.

Ook het weefsel van de democratie komt onder druk te staan. Oekraïne is een land in crisis, wat leidt tot een toename van sociale en economische onzekerheid. Vooral vrouwen, mensen met een beperking, ongedocumenteerden en de lhbtqi+ gemeenschap ondervinden de gevolgen hiervan. Hun faciliteiten zijn beperkt en hun rechten raken in gevaar. Uit cijfers blijkt ook dat er een groter risico op seksueel en huiselijk geweld is.

De oorlog heeft ontwrichtende gevolgen voor de hele samenleving. Dit creëert een behoefte aan hulp op allerlei vlakken. Bedrijven, zorginstellingen, inwoners en overheden kunnen een bijdrage leveren. In veel gevallen zijn er specifieke hulpbehoeften die opgepakt kunnen worden. Zo is er een tekort aan psychologische zorg, opvangvoorzieningen voor interne vluchtelingen en middelen zoals watertoevoer voor ziekenhuizen, scholen en energie infrastructuur. Noorwegen heeft bijvoorbeeld geïnvesteerd in gasmotoren, wat het risico op een humanitaire crisis verkleint. Ook de medische centra hebben op allerlei vlakken ondersteuning nodig. Het medisch centrum in Lviv is binnen een jaar ontwikkeld en behandelt honderden oorlogsslachtoffers. Deze afdeling is gefinancierd door internationale organisaties en bedrijven zoals het Rode Kruis Canada, GIZ en IKEA.

Ook in Amsterdam is de impact van deze oorlog dagelijks zichtbaar. De Oekraïense gemeenschap leeft met voortdurende onzekerheid over familie, vrienden en de toekomst van hun land. Zolang de oorlog voortduurt, blijft daarom behoefte bestaan aan een laagdrempelige plek waar ruimte is voor ontmoeting, informatievoorziening, ondersteuning en verbinding. Dit vergroot de zelfredzaamheid van Oekraïners in Amsterdam, versterkt hun verbinding met de stad en biedt tegelijkertijd een herkenbaar aanspreekpunt voor maatschappelijke organisaties en de gemeente.

Amsterdam, als ondernemende en creatieve stad, beschikt over de kracht om te helpen in tijden van crisis. Met innovatieve bedrijven, een sterke zorgsector en een actief

maatschappelijk middenveld, kan Amsterdam een rol spelen in de versterking van gemeenschappen die getroffen zijn door oorlog. Die solidariteit is niet alleen relevant in Oekraïne zelf, maar ook hier in Amsterdam, door de Oekraïense gemeenschap de ruimte te geven zich te organiseren, elkaar te ondersteunen en bruggen te slaan naar de Amsterdamse samenleving. Laten we als Amsterdam onze middelen, kennis, creativiteit en ondernemerschap inzetten voor herstel en solidariteit. Hiermee dragen we niet alleen bij aan de strijd, maar ook aan de versterking van de fundamentele waarden van vrijheid, democratie en mensenrechten. Zowel hier als in Oekraïne.

Voorstel

1 Een Oekraïne Huis mogelijk te maken;

Oekraïners in Nederland hebben te maken met veel uitdagingen. Ze zijn gevlucht voor de oorlog, hebben geliefden achtergelaten en moeten omgaan met gevoelens van schuld en machteloosheid.

Het vinden van werk, informatie en andere hulp is niet altijd eenvoudig. Dit wordt bemoeilijkt door culturele en taalbarrières. Daarnaast maken mentale uitputting, stress en zorgen het ingewikkeld om volledig deel te nemen aan de samenleving.

Er zijn veel initiatieven die zich inzetten voor de Oekraïense gemeenschap. Om de vraag naar hulp en het aanbod van hulp zo goed mogelijk op elkaar af te stemmen en preventief te werk te gaan, stellen wij voor om een fysieke locatie voor Oekraïners op te zetten, vergelijkbaar met het succesvolle model in Rotterdam. Een plek die vóór en dóór de Oekraïense gemeenschap wordt vormgegeven en waar ontmoeting, informatie, ondersteuning en maatschappelijke participatie samenkomen. Juist doordat het initiatief vanuit de gemeenschap zelf wordt gedragen, sluit het aan bij de behoeften van Oekraïners en worden culturele en taalbarrières zoveel mogelijk weggenomen.

De afstand tot de gemeente en de gemeentewebsite is vaak te groot, waardoor een toegankelijke, fysieke plek van en voor de gemeenschap effectiever is voor het delen van informatie en om de doelgroep te bereiken. Een fysieke locatie biedt stabiliteit en creëert een gevoel van samenhang. Door zichtbaar aanwezig te zijn, outreach werk te doen op sociale media kanalen en actief de doelgroep betrekken, kan het voorkomen dat mensen in isolatie terechtkomen.

Het Oekraïnehuis kan daarnaast fungeren als platform waar vrijwilligersinitiatieven, trainingen, culturele activiteiten en bijeenkomsten worden georganiseerd. Daarmee ontstaat niet alleen een plek waar hulp wordt geboden, maar vooral ook een gemeenschap die zichzelf meer kan organiseren, versterken en verbinden met de Amsterdamse samenleving.

In Nederland zijn er meerdere Oekraïne huizen, waarvan het initiatief in Rotterdam als een succesvol voorbeeld kan dienen. Wat goed werkt in Rotterdam is dat het huis wordt geleid door een Oekraïens persoon die het netwerk goed kent. De coördinator fungeert bovendien als het aanspreekpunt voor de gemeente, wat de communicatie vergemakkelijkt.

Ook in Amsterdam ligt het voor de hand om samen te werken met een maatschappelijke partner die stevig is geworteld in de Oekraïense gemeenschap en beschikt over het benodigde netwerk en vertrouwen om deze rol te vervullen. De gemeente faciliteert deze samenwerking, terwijl de dagelijkse uitvoering bij de maatschappelijke partner ligt.

Het aanbieden van informatie over bijvoorbeeld werk gebeurt via gesprekken met werkcoaches en ambtenaren van de gemeente. De locatie dient voor workshops en cursussen georganiseerd door de Oekraïense gemeenschap of NGO's. Er is ook vraag

naar informatie over ondernemerschap, zowel van Oekraïense mensen die meer willen weten over de zakelijke mogelijkheden in Nederland, als van Nederlandse ondernemers die zaken willen doen met Oekraïense bedrijven. Het Oekraïne huis kan een waardevolle rol spelen door deze connecties te faciliteren, waardoor het ook bijdraagt aan duurzame participatie en integratie in de Amsterdamse samenleving.

Het oprichten van een Oekraïne huis is niet alleen praktisch maar ook effectief. Een fysiek huis zou niet alleen dienen als steunpunt voor deze groep, maar ook als een preventieve en signalerende functie voor de gemeente, zodat zij beter weet wat er speelt binnen de gemeenschap. Tegelijkertijd biedt het de gemeente één herkenbaar aanspreekpunt voor signalen, samenwerking en communicatie met de gemeenschap, waardoor beleid en ondersteuning beter kunnen aansluiten bij wat er daadwerkelijk leeft.

Dit biedt bovendien kansen voor andere groepen die met vergelijkbare uitdagingen te maken hebben. Op termijn zou het Oekraïne huis zelfs kunnen doorgroeien naar een 'Huis van de Vrede', een plek waar ook andere vluchtelingen en gemarginaliseerde groepen zich kunnen aansluiten.

Om de voorziening te bekostigen kan beroep worden gedaan op beschikbare rijksmiddelen voor voorzieningen ten behoeve van Oekraïense ontheemden. De gemeente kan hierin een faciliterende rol vervullen door hierover met het ministerie van Justitie en Veiligheid in gesprek te gaan, een subsidieaanvraag in te dienen en de uitvoering onder te brengen bij een maatschappelijke partner.

Door samen te werken en in te zetten op een fysieke locatie voor Oekraïners, kunnen we niet alleen de gemeenschap beter ondersteunen, maar ook Amsterdammers krijgen de mogelijkheid meer inzicht te krijgen in de ingrijpende situatie in Oekraïne. Het draagt bij aan een samenleving waarin empathie, medemenselijkheid en solidariteit centraal staan, en waarin iedereen de kans krijgt zich te ontwikkelen en een volwaardige rol te spelen.

2 Uitwisseling te faciliteren ter ondersteuning van communities;

Duizenden mensen vechten dagelijks aan het front, waarvan het merendeel mannen zijn, terwijl vrouwen vaker achterblijven. Die vrouwen zijn op dit moment de motor van de Oekraïense economie, een cruciale factor voor de wederopbouw van het land.

Om de economie draaiende te houden en daarmee tegengewicht te bieden aan Rusland, is het essentieel dat er voldoende ondersteuning en kennisdeling komt op het gebied van ondernemerschap voor vrouwen. Organisaties in Lviv wijzen erop dat het vervullen van deze rol bemoeilijkt wordt door de grote tekorten aan psychologische zorg en praktische ondersteuning.

De grote tekorten raakt met name ouderen, vrouwen en de lhbtq+-gemeenschap. Er is behoefte vanuit de verschillende gemeenschappen in Oekraïne om in contact te komen met vergelijkbare gemeenschappen in Nederland om kennis uit te wisselen en het internationale netwerk te vergroten. Een sterke samenleving, waarin het maatschappelijk middenveld actief is, kan zich beter verweren tegen externe bedreigingen.

Het Oekraïne huis kan hierin een belangrijke rol vervullen als ontmoetingsplek waar deze uitwisseling wordt gefaciliteerd. Vanuit één herkenbare locatie kunnen contacten ontstaan tussen Oekraïense en Amsterdamse maatschappelijke organisaties, ondernemers, kennisinstellingen en vrijwilligersinitiatieven. Zo kan het Oekraïne huis fungeren als platform waar vraag en aanbod samenkomen en waar nieuwe samenwerkingen kunnen ontstaan die zowel de Oekraïense gemeenschap in Amsterdam als de wederopbouw van Oekraïne ondersteunen.

We roepen het college op om te onderzoeken hoe de gemeente psychologische zorg in Oekraïne kan ondersteunen en uitwisseling tussen Nederlandse organisaties, de gemeente Amsterdam en initiatieven zoals de Women Chamber of Commerce en Femworks kan organiseren, onder andere gericht op ondernemerschap.

3 Oekraïense projecten ondersteunen;

Op dit moment is er een tekort aan vrijwel alles in Oekraïne. Gelukkig zijn er veel landen, organisaties en mensen die graag willen helpen. Zo heeft Noorwegen generatoren gedoneerd aan Lviv, betaalt het Rode Kruis Canada de salarissen van psychologen op de afdeling van gewonde soldaten, heeft Ikea een simulatieruimte gedoneerd voor mensen die moeten re-integreren, en heeft het GLZ apparatuur geleverd voor het leren lopen met een prothese.

Alles wat je normaal gesproken in een stad ziet en nodig hebt, ontbreekt momenteel. Dit geldt niet alleen voor Lviv, maar voor veel Oekraïense steden. Dit betekent ook dat er op allerlei verschillende manieren geholpen kan worden, door iedereen: bedrijven, zorginstellingen en bewoners. In Nederland zijn er veel organisaties die willen helpen, maar vaak weten mensen niet waar ze moeten beginnen.

Ook daarin kan het Oekraïnehuis ook een verbindende functie vervullen. Door maatschappelijke organisaties, bedrijven en kennisinstellingen samen te brengen ontstaat één herkenbare plek waar initiatieven elkaar kunnen vinden en kennis wordt gedeeld.

Daarom verzoeken wij het college een coördinerende rol op zich te nemen in het ondersteunen van Oekraïense projecten. Wij verzoeken het college om, samen met de Metropoolregio Amsterdam, maatschappelijke organisaties, bedrijven en kennisinstellingen, te onderzoeken hoe bestaande initiatieven beter met elkaar verbonden kunnen worden en hoe het Oekraïnehuis hierin als platform kan functioneren. Ook verzoeken wij het college om in kaart te brengen welke hulporganisaties actief zijn in Amsterdam en hoe de gemeente kan bijdragen aan hun activiteiten. Een voorbeeld hiervan is de samenwerking waarbij de gemeente fietsen uit het depot opstuurt naar Oekraïne.

Door bestaande initiatieven beter met elkaar te verbinden, kan Amsterdam relatief gemakkelijk een betekenisvolle bijdrage leveren aan de Oekraïense gemeenschap, zowel in onze stad als in Oekraïne zelf.

Indienend raadslid (naam, telefoonnummer en e-mailadres)

R. Hofland
I. Nadif
J. Broersen